

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 19. joulukuuta 2023
(OR. en)

16987/23

Toimielinten välinen asia:
2023/0464(NLE)

ACP 133
COAFR 450
COLAC 174
COASI 223
WTO 201
RELEX 1506

EHDOTUS

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	19. joulukuuta 2023
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2023) 791 final
Asia:	Ehdotus – NEUVOSTON PÄÄTÖS Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten välisen kumppanuussopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2023) 791 final.

Liite: COM(2023) 791 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 19.12.2023
COM(2023) 791 final

2023/0464 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

**Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren
valtioiden järjestön jäsenten välisen kumppanuussopimuksen tekemisestä Euroopan
unionin puolesta**

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Tämä ehdotus koskee Euroopan unionin (EU) ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) valtioiden järjestön jäsenten välisen uuden kumppanuussopimuksen tekemistä. Aiemmin AKT-valtioiden ryhmänä tunnetusta ryhmästä tuli huhtikuussa 2020 kansainvälinen järjestö, Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestö (AKT-järjestö).

Cotonoun kumppanuussopimus on vuodesta 2000 ohjannut EU:n ja 79 AKT-maan välisiä suhteita. Se perustuu poliittiseen vuoropuheluun sekä taloudelliseen yhteistyöhön, kaupan alan yhteistyöhön ja kehitysyhteistyöhön. Vuosina 2005 ja 2010 tarkistetun sopimuksen voimassaolo päättyi helmikuun 2020 lopussa. Koska kumppanit kuitenkin tarvitsivat lisää aikaa uuden kumppanuussopimuksen, jäljempänä 'sopimus', neuvottelemiseksi ja EU sopimuksen allekirjoittamisen hyväksymistä koskevan sisäisen menettelynsä päätökseen viemiseksi, Cotonoun sopimuksen soveltamista on jatkettu viisi kertaa: aluksi 31. joulukuuta 2020 saakka ja sen jälkeen 30. marraskuuta 2021, 30. kesäkuuta 2022, 30. kesäkuuta 2023 ja 31. lokakuuta 2023 saakka. EU ja sen jäsenvaltiot sekä AKT-järjestön jäsenet allekirjoittivat sopimuksen 15. marraskuuta 2023.¹ Sopimuksen 98 artiklan 4 kohdan mukaan sen väliaikainen soveltaminen alkaa allekirjoittamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Jotta vältetään oikeudellisen tyhjiön syntyminen EU:n ja AKT-maiden välisissä suhteissa, nykyisen sopimuksen voimassaoloa on jatkettava 31. joulukuuta 2023 saakka.

Päivitetylle sopimukselle on tilausta, jotta EU:n ja AKT-maiden väliset suhteet heijastaisivat uusiin tarpeisiin ja haasteisiin perustuvia painopisteitä. Maailma on yhdentyneempi kuin koskaan aiemmin, ja se on muuttunut valtavasti Cotonoun sopimuksen syntyajoista. Myös EU, sen kumppanit ja niiden yhteiset tavoitteet ovat muuttuneet.

Neuvottelut uudesta sopimuksesta alkoivat syyskuussa 2018 pian sen jälkeen, kun neuvosto oli kesäkuussa 2018 hyväksynyt neuvotteluohjeet ja antanut komissiolle ja korkealle edustajalle luvan aloittaa neuvottelut ja neuvotella Euroopan unionin puolesta Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän välisen kumppanuussopimuksen niistä määräyksistä, jotka kuuluvat unionin toimivaltaan. Neuvostolle ja Euroopan parlamentille tiedotettiin säännöllisesti neuvottelujen etenemisestä koko niiden keston ajan. Neuvottelujen aloittamiseen luvan antaneella neuvoston päätöksellä perustettiin erityiskomitea, jota kuultiin koko neuvottelujen ajan. Pääneuvottelijat parafoivat sopimusluonnoksen 15. huhtikuuta 2021 sopimuksen osapuolten määritelmää lukuun ottamatta.

Sopimuksen yleisenä tavoitteena on kunnianhimoinen ja aiempaa vahvempi poliittinen kumppanuus, joka luo uudenlaista dynamiikkaa ja menee perinteistä kehitysyhteistyötä pidemmälle. Sopimuksen puitteissa kunkin alueen vaikutusmahdollisuuksia lisätään. Näin EU ja AKT-järjestön jäsenet voivat saavuttaa kunnianhimoisempia tavoitteita paikallisella, kansallisella, alueellisella ja kansainvälisellä tasolla.

Sopimuksen erityisenä tavoitteena on

¹ Iirin kieltä koskevan poikkeuksen vaiheittaista käytöstä poistamista koskevan asetuksen (EU, Euratom) 2015/2264 mukaisesti kansainväliset sopimukset käännetään iirin kielelle vasta 1. tammikuuta 2022 alkaen.

1. edistää, suojella ja toteuttaa ihmisoikeuksia, demokratian periaatteita, oikeusvaltioperiaatetta ja hyvää hallintoa kiinnittäen erityistä huomiota sukupuolten tasa-arvoon;
2. rakentaa rauhanomaisia ja selviytymiskykyisiä valtioita ja yhteiskuntia torjumalla rauhaan ja turvallisuuteen kohdistuvia olemassa olevia ja uusia uhkia;
3. edistää inhimillistä ja sosiaalista kehitystä ja varsinkin poistaa köyhyys ja puuttua eriarvoisuuteen kiinnittämällä erityistä huomioita naisiin ja tyttöihin ja siten varmistaa, että kaikilla on mahdollisuus ihmisarvoiseen elämään ja että ketään ei jätetä;
4. houkutella investointeja, tukea kauppaa ja edistää yksityisen sektorin kehitystä kestävä ja osallistavan kasvun aikaansaamiseksi ja säällisten työpaikkojen luomiseksi kaikille;
5. torjua ilmastonmuutosta, suojella ympäristöä ja varmistaa luonnonvarojen kestävä hoito; ja
6. noudattaa kokonaisvaltaista ja tasapainoista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen, jotta päästään osalliseksi turvallisen, hallitun ja laillisen muuttoliikkeen ja liikkuvuuden hyödyistä ja voidaan pysäyttää sääntöjenvastainen muuttoliike niin, että samalla puututaan sen perimmäisiin syihin kansainvälistä oikeutta kaikilta osin kunnioittaen ja osapuolten toimivaltaa noudattaen.

Komissio katsoo, että neuvoston laatimissa neuvotteluohjeissa asetetut tavoitteet on saavutettu ja että unioni voi hyväksyä neuvotellun tekstin.

• **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Sopimus neuvoteltiin neuvoston kesäkuussa 2018 antamia neuvotteluohjeita² noudattaen sen jälkeen, kun komissio oli antanut suosituksen neuvoston päätökseksi luvan antamisesta neuvottelujen aloittamiseen Euroopan unionin sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten välisen kumppanuussopimuksen tekemiseksi. Suositus perustui aiempaan arviointiin, vaikutustenarviointiin ja tiedonantoon. Kaikissa näissä ohjaavissa asiakirjoissa otettiin huomioon EU:n politiikat ja strategiat asianomaisilla aloilla samoin kuin EU:n kumppaneiden asiaankuuluvat strategiat, joita ovat muun muassa Afrikan unionin Agenda 2063, yhteinen EU–Afrikka-strategia vuodelta 2007, EU:n ja Karibian yhteinen kumppanuusstrategia vuodelta 2012 ja vahvistettua kumppanuutta Tyynenmeren saarten kanssa koskeva strategia vuodelta 2006.

² Neuvotteluohjeet perustuvat aiempiin arviointeihin, vaikutustenarviointiin, tiedonantoon ja suositukseen:

- o Suositus NEUVOSTON PÄÄTÖKSEKSI luvan antamisesta neuvottelujen aloittamiseen Euroopan unionin sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten välisen kumppanuussopimuksen tekemiseksi, COM(2017) 763 final.
- o YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE: Uudistettu kumppanuus Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden kanssa, JOIN(2016) 52 final.
- o YKSIKÖIDEN YHTEINEN VALMISTELUASIAKIRJA: Cotonoun kumppanuussopimuksen arviointi (englanniksi), SWD(2016) 250 final.
- o YKSIKÖIDEN YHTEINEN VALMISTELUASIAKIRJA – VAIKUTUSTENARVIOINTI – oheisasiakirja asiakirjaan YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE: Uudistettu kumppanuus Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden kanssa, SWD(2016) 380 final (englanniksi), JOIN(2016) 52 final (englanniksi) ja SWD(2016) 381 final.
- o YHTEINEN KUULEMISASIAKIRJA: Kohti uutta kumppanuutta Euroopan unionin sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden välillä vuoden 2020 jälkeen JOIN(2015) 33 final.

Uusi kumppanuus perustuu useisiin kansainvälisesti sovittuihin normeihin ja tavoitteisiin. Yhdistyneiden kansakuntien Agenda 2030 -toimintaohjelma kestävän kehityksen tavoitteineen ja Pariisin ilmastopöytäkirja ovat tämän sopimuksen – ja kumppanien tulevien toimien – ytimessä.

Temaattisella tasolla sopimus on täysin yhdenmukainen EU:n nykyisten politiikkojen kanssa:

- Sopimus on linjassa Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittisen globaalistrategian³ kanssa, koska se tukee osallistavien, rauhanomaisten ja selviytymiskykyisten yhteiskuntien rakentamista. Se edistää kokonaisvaltaista ja yhdennettyä lähestymistapaa konflikteihin ja kriiseihin, ja sillä pyritään puuttumaan niiden perimmäisiin syihin sekä uusiin ja leviäviin turvallisuushäiriöihin, joista esimerkkeinä voidaan mainita terrorismi, sen rahoitus ja väkivaltainen ääriliiketoiminta. Kumppanien välinen vuoropuhelu on avainasemassa syvennettäessä toimintaa kyseisillä aloilla ja laajemminkin kaikilla kumppanuuden soveltamisalalla kuuluvilla aloilla. Sopimus lisää poliittista yhteistyötä, koska siinä vahvistetaan kansainvälisillä foorumeilla tehtävän yhteistyön merkitys, mutta myös maailmanlaajusten liittoutumien merkitys pyrittäessä luomaan toimiva monenvälinen järjestelmä.
- Sopimus on linjassa kehityspoliittikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen⁴ kanssa, koska se sisältää kattavia sitoumuksia, joiden esikuvana ovat Yhdistyneiden kansakuntien Agenda 2030 -toimintaohjelman sisältämät kestävän kehityksen tavoitteet, joiden saavuttamista sopimus tukee. Sopimuksen ihmiskeskeisessä lähestymistavassa otetaan huomioon kestävän kehityksen toisiinsa kytkeytyvät näkökohdat, olivatpa ne sitten taloudellisia, sosiaalisia tai ympäristöön tai turvallisuuteen liittyviä. Kaikki nämä tärkeät ulottuvuudet sekä muut läpileikkaavat teemat, kuten nuoriso, sukupuolten tasa-arvo, hyvä hallinto ja ihmisoikeudet, täydentävät toisiaan, ja niille on annettu erityinen painoarvo. Kumppanit pyrkivät yhdessä suojelemaan maapalloa, poistamaan köyhyyden kaikki muodot, torjumaan eriarvoisuutta ja edistämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta.
- Sopimus on linjassa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman⁵ ja EU:n ympäristöpolitiikan kanssa, koska siinä tunnustetaan tarve toteuttaa kiireellisiä toimia eri tasoilla, jotta voidaan varmistaa maapallon kestävyys ja torjua vakavia uhkia, joita ilmastonmuutos, ympäristön pilaantuminen ja luonnonvarojen keuhkotön käyttö aiheuttaa. Kumppanit pyrkivät vahvistamaan maailmanlaajuisia ilmastotoimia, parantamaan ilmastokestävyyttä ja toimimaan suunnannäyttäjinä Pariisin sopimuksen täytäntöönpanossa; kyseinen sopimus toimii kumppanuuden yleisenä kehityksenä.
- Sopimus on linjassa uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen⁶ ja EU:n muuttoliikepolitiikan kanssa, koska siinä omaksutaan kokonaisvaltainen ja tasapainoinen lähestymistapa sekä laillisen että sääntelemättömän muuttoliikkeen toisiinsa kytkeytyviin ulottuvuuksiin hallitun muuttoliikkeen ja liikkuvuuden edistämiseksi.
- Ehdotus on myös täysin yhdenmukainen sen painopisteisiin, kuten energiaan, koulutukseen, työllisyyteen, kauppaan sekä tutkimukseen ja innovointiin, liittyvien unionin muiden politiikkojen kanssa.

³ [Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittinen globaalistrategia](#)

⁴ [Kehityspoliittikkaa koskeva eurooppalainen konsensus](#)

⁵ [Euroopan vihreän kehityksen ohjelma](#)

⁶ [Uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus](#)

- **Oikeusperusta**

Tämän sopimuksen tekemisen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 217 artikla yhdessä sen 218 artiklan 6 kohdan a alakohdan kanssa, luettuna yhdessä 218 artiklan 8 kohdan toisen alakohdan kanssa.

Hyväksyessään päätöksen⁷ luvan antamisesta aloittaa neuvottelut kumppanuussopimuksesta Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden kanssa neuvosto mukautti päätössuosituksen nimeä ja 1 artiklaa siten, että kumppanuussopimus määritellään sekamuotoiseksi. Lisäksi neuvostossa kokoontuneet jäsenvaltioiden hallitusten edustajat hyväksyivät erillisen hallitustenvälisen päätöksen⁸ komission valtuuttamisesta neuvottelemaan niiden puolesta väliaikaista soveltamista koskevista määräyksistä, jotka kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan. Neuvottelut saatiin onnistuneesti päätökseen 15. huhtikuuta 2021 lukuun ottamatta osapuolten määritelmää. Komissio esitti 11. kesäkuuta 2021 ehdotuksen neuvoston päätökseksi kumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta sopimuksena, jonka toisena osapuolena on yksinomaan EU. Neuvosto hyväksyi 20. heinäkuuta 2023 päätöksen⁹ kumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta sekamuotoisena sopimuksena. Neuvoston päätöksen johdosta ja sen välttämiseksi, että sopimuksen tekeminen Euroopan unionin toimesta viivästyy neuvostossa, komissio ja korkea edustaja päättivät toimittaa liitteenä olevan ehdotusluonnoksen sopimuksen tekemiseksi sekamuotoisena sopimuksena.

- **Suhteellisuusperiaate**

Tällä aloitteella edistetään suoraan unionin ulkoisen toiminnan tavoitteita sekä poliittista tavoitetta tehdä EU:sta vahvempi toimija maailmanlaajuisesti. Aloite noudattaa EU:n globaalistrategian linjausta toimia yhdessä muiden kanssa ja uudistaa ulkoiset kumppanuudet vastuullisesti, jotta voidaan saavuttaa EU:n ulkoisen toiminnan tavoitteet. Ehdotuksella lujitetaan yhteistyötä asianomaisten alueiden kanssa, koska se mahdollistaa räätälöidynnän lähestymistavan ja tukee EU:n kokonaisvaltaista Afrikka-strategiaa. Ehdotettu sopimus helpottaa myös eri hallintotasojen välistä vuorovaikutusta.

- **Toimintatavan valinta**

Tämä ehdotus noudattaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklan 6 kohtaa, jonka mukaan neuvosto tekee päätökset kansainvälisistä sopimuksista. Ei ole olemassa muuta oikeudellista välinettä, jota voitaisiin käyttää tässä ehdotuksessa esitetyn tavoitteen saavuttamiseksi.

⁷ Neuvoston päätös luvan antamisesta Euroopan komissiolle ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle aloittaa neuvottelut ja neuvotella Euroopan unionin puolesta niistä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten välisen kumppanuussopimuksen määräyksistä, jotka kuuluvat unionin toimivaltaan, ST 9426 2018 INIT.

⁸ Neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätös Euroopan komission valtuuttamisesta neuvottelemaan jäsenvaltioiden puolesta niistä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän jäsenten välisen kumppanuussopimuksen määräyksistä, jotka kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan, ST 9426 2018 INIT.

⁹ Neuvoston päätös [sellaisena kuin se on asiakirjassa 8371/23 DCL 1], annettu 20 päivänä heinäkuuta 2023, Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten välisen kumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta ja sen väliaikaisesta soveltamisesta.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

EU:lle ja sen kumppaneille oli tärkeää ottaa huomioon niiden pitkäaikaisesta yhteistyöstä saadut kokemukset. Ennen neuvotteluja ja niiden kuluessa toteutettiin joitakin arviointoja ja kuulemisia osana Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden kanssa tehtävän kumppanuussopimuksen valmistelua politiikan tasolla. Niiden tarkoituksena oli kerätä kansalaisten, sidosryhmien ja kumppaneiden näkemyksiä ja tehdä päätelmiä EU:n ja AKT-maiden yhteistyöstä viime vuosikymmeninä. Ne voidaan jakaa kahteen ryhmään:

- Cotonoun kumppanuussopimuksen arviointi
- julkiset kuulemiset.

Päätelmät ja tulokset on otettu huomioon ehdotetussa sopimuksessa.

- **Vaikutustenarviointi**

Vuonna 2016 julkaistiin vaikutustenarviointi (SWD(2016) 380 final) ja tiedonanto EU:n tulevista suhteista AKT-maiden kanssa (JOIN(2016) 52 final). Niiden pohjalta laadittiin sittemmin komission suositus neuvoston päätökseksi luvan antamisesta neuvottelujen aloittamiseen ja neuvoston neuvotteluohjeet. Vaikutustenarvioinnilla haluttiin selvittää, mikä on paras tapa järjestää suhteet Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren kumppaneiden kanssa ja hoitaa niitä. Vaikutustenarvioinnissa arvioitiin eri toimintatapoja ja parasta etenemistapaa. Parhaaksi valittu vaihtoehto on pääpiirteissään seuraava: *EU:lle paras vaihtoehto on sopimuksen muodossa solmittava uusi kumppanuus EU:n ja AKT-maiden välillä. Sopimus muodostuu yleisestä osasta, jossa luetellaan yhteiset arvot, periaatteet ja intressit ja esitetään kansainvälisen yhteistyön yleiset periaatteet ja väylät, sekä kolmesta kumppanuudesta, joissa vahvistetaan aluekohtaiset painopisteet ja toimet Afrikkaa, Karibiaa ja Tyynenmeren aluetta varten.*

- **Säätelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Ei sovelleta.

- **Perusoikeudet**

Yksi sopimuksen tavoitteista on edistää ja noudattaa ihmisoikeuksia, perusvapauksia, demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja hyvää hallintoa. Tämä on tärkeä näkökohta ottaen huomioon maailmanpolitiikan muuttuvan tilanteen, jossa uudet vallanpitäjät eivät välttämättä jaa näitä arvoja ja periaatteita. EU:lla on yhteinen lähestymistapa poliittisten lausekkeiden käyttöön. Sen mukaisesti osapuolet käyvät jäsenneltyjä ja järjestelmällisiä keskusteluja, jos sopimuksen olennaisia osia rikotaan. Jos osapuolet eivät pääse molempia tyydyttävään ratkaisuun, ilmoituksen tehnyt osapuoli voi toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Sopimukseen ei sisälly rahoituspöytäkirjaa. EU sitoutuu asettamaan saataville riittävästi taloudellisia resursseja sisäisten määräystensä ja menettelyjensä mukaisesti.

5. LISÄTIEDOT

• Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt

Sopimuksen täytäntöönpanoa seurataan säännöllisellä kumppanien välisellä vuoropuhelulla, ks. yleisen osan I osassa olevan 3 artiklan 1 kohta. Alueelliset pöytäkirjat sisältävät määräyksiä täytäntöönpanosta ja seurannasta, ks. Afrikan alueellisen pöytäkirjan I osassa oleva 6 artikla, Karibian alueellisen pöytäkirjan I osassa oleva 8 artikla ja Tyynenmeren alueellisen pöytäkirjan I osassa oleva 8 artikla.

AKT-järjestön ja EU:n ministerineuvosto valvoo sopimuksen tehokasta ja johdonmukaista täytäntöönpanoa, hyväksyy poliittisia suuntaviivoja ja tekee päätöksiä sopimuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi tarvittavien erityisten näkökohtien soveltamiseksi, ks. yleisen osan V osassa oleva 88 artikla.

• Yksityiskohtainen selvitys neuvottelujen tuloksista

Sopimuksella luodaan kunnianhimoinen ja entistä vahvempi poliittinen kumppanuus EU:n ja AKT-järjestön jäsenten välille. Tavoitteena on tuottaa molempia osapuolia hyödyttäviä tuloksia yhteisten etujen osalta. Sopimus laaditaan assosiaatiosopimuksen muotoon ja tehdään 20 vuodeksi.

Strategisesta näkökulmasta tarkasteltuna sopimuksella laajennetaan kumppanien yhteistyön soveltamisalaa ja laajuutta niin, että yhteistyön perimmäisenä tavoitteena on rakentaa vahvempia yhteiskuntia. Uudistettu kumppanuus on poliittinen saavutus ja käännekohta. Se muuttaa dynamiikkaa ja kumppaneiden suhteita tavalla, joka mahdollistaa tarttumisen kunkin alueen akuuteimpiin haasteisiin. Sopimus on sovitettu paitsi alueelliseen ja maailmanlaajuiseen kontekstiin, myös uusimpiin kansainvälisiin lakeihin, normeihin ja edistysaskeliin ja – mikä tärkeintä – ihmisten tarpeisiin.

Näin luodaan yhtenäinen kehys kumppanimaiden kanssa kaikilla politiikan tasoilla eli kansallisella tasolla, suurempien ja pienempien alueiden tasolla ja kumppanuuden tasolla, johon liittyy kansainvälinen ulottuvuus. Sopimuksella edistetään tehokasta monenvälisyyttä ja luodaan puitteet aiempaa poliittisemmalle ja koordinoidummalle toiminnalle maailmannäyttämöllä, missä kumppanuuden vaikutus voi olla huomattava.

Innovatiivinen ”1 + 3” -rakenne

EU:n suhde AKT-järjestön jäsenten kanssa on syventynyt, mutta sitä on myös muutettu tarkoituksenmukaisemmaksi niin, että painopiste on nyt kolmella AKT-alueella. Tämän johdosta sopimus muodostuu seuraavista:

1. **Yleinen osa** (yhteinen perusta), joka on kaikille allekirjoittajille yhteinen ja muodostuu seuraavista:

I osa – **Yleiset määräykset**, jossa esitetään yleiset tavoitteet ja periaatteet.

II osa – **Strategiset painopisteet**, joka on jaettu kuuteen pääosastoon

- I osasto – Ihmisoikeudet, demokratia ja hallinto ihmiskeskeisissä ja oikeuksiin perustuvissa yhteiskunnissa
- II osasto – Rauha ja turvallisuus
- III osasto – Inhimillinen ja sosiaalinen kehitys
- IV osasto – Osallistava ja kestävä talouskasvu ja kehitys

- V osasto – Ympäristön kestävyys ja ilmastonmuutos
- VI osasto – Muuttoliike ja liikkuvuus

III osa – **Maailmanlaajuiset liittoutumat ja kansainvälinen yhteistyö**, jossa esitetään yksityiskohtaisesti uudet poliittiset tavoitteet maailmannäyttämöllä.

IV osa – **Yhteistyö- ja täytäntöönpanokeinot**, jossa kuvataan eri resurssit kumppanuuden tavoitteiden saavuttamiseksi.

V osa – **Institutionaalinen rakenne**, jossa selitetään sopimuksen eri elimet ja niiden toimintaan osallistuvat kumppanit.

VI osa – **Loppumääräykset**, jossa esitetään yksityiskohtia sopimuksen soveltamisesta.

Liite I: Palauttamis- ja takaisinottomenettelyt

Liite II: Euroopan investointipankin toimet

Sopimuksella luodaan institutionaalinen kehys, jolla kumppanuussopimusta hallinnoidaan sekä yhteisen perustan tasolla että aluetasolla. Sopimuksen yleistä osaa (perusta), jota sovelletaan kaikkiin allekirjoittajiin, hallinnoi AKT-järjestön ja EU:n ministerineuvosto (jonka on määrä kokoontua kolmen vuoden välein). Ministerineuvostoa tukevat suurlähettiläskomitea, (yhteisestä sopimuksesta) mahdollisesti järjestettävät AKT-järjestön ja EU:n huippukokoukset sekä uusi AKT-järjestön ja EU:n yhteinen parlamentaarinen edustajakokous (joka kokoontuu vuosittain ja jonka jäsenet ovat myös kolmen alueellisen parlamentaarisen edustajakokouksen jäseniä).

2. Kunkin kolmen alueen maiden ja EU:n välillä on tehty **alueellinen pöytäkirja**. Jokainen pöytäkirja on räätälöity asianomaisen alueen tarpeisiin ja dynamiikkaan ja vastaa siis sen haasteisiin. Tämän lähestymistavan mukaisesti kullakin alueella on oma institutionaalinen rakenteensa pöytäkirjan ohjaamista varten. Siihen kuuluu ministerineuvosto, joka kokoontuu osapuolten sopimin väliajoin, suurlähettiläskomitea, mahdollisuus kokousten järjestämiseen valtion- tai hallitusten päämiesten tasolla sekä yhteinen parlamentaarinen edustajakokous.

A. Afrikan alueellinen pöytäkirja

Pöytäkirja sisältää yksityiskohtaisia painopisteitä, jotka on räätälöity alueen tarpeisiin:

- Osallistava ja kestävä talouskasvu ja kehitys
- Inhimillinen ja sosiaalinen kehitys
- Ympäristö, luonnonvarojen hoito ja ilmastonmuutos
- Rauha ja turvallisuus
- Ihmisoikeudet, demokratia ja hallinto
- Muuttoliike ja liikkuvuus

Hallintoelimet:

Afrikan ja EU:n ministerineuvosto, Afrikan ja EU:n sekakomitea ja Afrikan ja EU:n parlamentaarinen edustajakokous.

Afrikka-pöytäkirja pannaan täytäntöön tavalla, joka on linjassa EU:n ja Afrikan välisen kumppanuuden kanssa ja täydentää sitä ja jossa otetaan huomioon AU:n ja EU:n huippukokousten strateginen ja poliittinen ohjaus. Pöytäkirja kannustaa

vuoropuheluun ja yhteistyöhön alueidenvälisissä ja maanosan laajuisissa kysymyksissä niiden Afrikan maiden kanssa, jotka eivät ole sopimuksen osapuolia, alueellisten talousyhteisöjen ja muiden asiaankuuluvien toimijoiden kanssa.

B. KARIBIAN ALUEELLINEN PÖYTÄKIRJA

Pöytäkirja sisältää yksityiskohtaisia painopisteitä, jotka on räätälöity alueen tarpeisiin:

- Osallistava ja kestävä talouskasvu ja kehitys
- Ympäristön kestävyys, ilmastonmuutos ja luonnonvarojen kestävä hoito
- Ihmisoikeudet, hallinto, rauha ja turvallisuus
- Inhimillinen kehitys ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus

Hallintoelimet:

Karibian ja EU:n ministerineuvosto, Karibian ja EU:n sekakomitea ja Karibian ja EU:n parlamentaarinen edustajakokous.

C. Tyynenmeren alueellinen pöytäkirja

Pöytäkirja sisältää yksityiskohtaisia painopisteitä, jotka on räätälöity alueen tarpeisiin:

- Ympäristön kestävyys ja ilmastonmuutos
- Osallistava ja kestävä talouskehitys
- Valtameret, meret ja kalastus
- Turvallisuus, ihmisoikeudet, demokratia ja hallinto
- Inhimillinen ja sosiaalinen kehitys

Hallintoelimet:

Tyynenmeren ja EU:n ministerineuvosto, Tyynenmeren ja EU:n sekakomitea ja Tyynenmeren ja EU:n parlamentaarinen edustajakokous.

Ihmiskeskeinen kumppanuus

Sopimus menee eri aloilla edeltäjänsä pidemmälle ja tarjoaa mahdollisuuden toimia tärkeässä roolissa monilla aloilla.

Sopimuksella edistetään kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja ilmastonmuutoksen torjuntaa ottamalla kestävä kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelma ja Pariisin ilmastopöytäkirja kumppanuutta ohjaaviksi yleisiksi puitteiksi.

Sopimuksella pyritään luomaan uusia taloudellisia mahdollisuuksia kaikille. Erityistä huomiota kiinnitetään kestäväan ja osallistavaan kasvuun ja työpaikkojen luomiseen. Varsinkin investointien ja yksityisen sektorin kehittämisen edistäminen on avainasemassa pyrittäessä vauhdittamaan kestävä kehitystä, jota tiede, teknologia, tutkimus, innovointi ja digitaalinen siirtymä tukevat merkittäväällä tavalla. Myös talous- ja kauppakysymyksissä tehtävää yhteistyötä parannetaan, mikä helpottaa kahdenvälistä kauppaa ja investointivirtoja, vähentää kaupan teknisiä esteitä, tehostaa julkisia hankintoja ja auttaa suojaamaan immateriaalioikeuksia. Kaikki olemassa olevat kauppasopimukset, kuten talouskumppanuussopimukset, pysyvät voimassa. Kumppaneiden välisellä yhteistyöllä edistetään tiukkojen ympäristö-, sosiaali- ja työnormien noudattamista.

Samanaikaisesti useilla eri aloilla panostetaan ilmastonmuutoksen torjuntaan ja ympäristön kestävyys. Kumppanit tunnustavat, että toimiin on ryhdyttävä kiireellisesti ja että

ilmastonmuutos ja ympäristön tilan huonontuminen ovat vakava uhka kestäväälle kehitykselle. Siksi ne ovat sopineet laaja-alaisista sitoumuksista maapallon, ekosysteemien ja valtamerten säilyttämiseksi ja suojelemiseksi. Ilmastonmuutoksen torjuntatoimia tehostetaan Pariisin sopimuksen tavoitteiden mukaisesti. Ilmastonmuutokseen sopeutumista ja sen vaikutusten lieventämistä sekä luonnonkatastrofien parempaa hallintaa aiotaan edistää yhteistoimin. Tämä on osa maailmanlaajuista ja ympäristöystävällistä lähestymistapaa, jolla edistetään sinisen talouden kestäväää kehitystä ja tuetaan siirtymistä vihreämpiin (eli vähäpäästöisiin ja resurssitehokkaisiin) talouksiin.

EU:n ja AKT-järjestön jäsenten välinen yhteistyö nojaa myös yhteisiin arvoihin ja yleismaailmallisiin periaatteisiin. Ihmisoikeuksien, kansainvälisen oikeuden, demokratian periaatteiden ja Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjassa vahvistettujen periaatteiden kunnioittaminen muodostaa lähtökohdan sopimukseen perustuvalle yhteistyölle. Ne ovat avainasemassa pyrittäessä varmistamaan, että muut yhteiset tavoitteet toteutuvat. Niitä ovat muun muassa sitoutuminen oikeusvaltioperiaatteeseen ja hyvään hallintoon, mitä on vahvistettu sopimuksessa. Sama koskee rauhaa ja turvallisuutta, joiden osalta pyritään torjumaan uusia uhkia, kuten merirosvouutta, ihmiskauppaa, huumausaineiden, aseiden ja muiden laittomien tavaroiden kauppaa sekä kyberrikollisuutta ja kyberturvallisuuteen kohdistuvia uhkia, jotka ovat olennainen osa konflikteihin, kriiseihin ja niiden perimmäisiin syihin sovellettavaa yhdenmukaista lähestymistapaa.

Sopimus tukee niin alakohtaisen kuin poliittisenkin yhteistyön vahvistamista, myös yhteistä etua koskevissa ulkopoliittisissa kysymyksissä. Tällaisia ovat rauhanturvaaminen, terrorismi, epävakaat tilanteet ja kuolemanrangaistus, jonka osalta ei ole aiemmin annettu määräyksiä, samoin kuin lainvalvonta, muuttoliike ja liikkuvuus. Viimeksi mainittujen osalta sopimus sisältää uusia sitoumuksia, jotka perustuvat kokonaisvaltaiseen ja tasapainoiseen lähestymistapaan ja joissa huomioidaan laillisen ja sääntelemättömän muuttoliikkeen toisiinsa kytkeytyvät ulottuvuudet yhtenäisellä tavalla. Sopimuksella edistetään yhteistyön lujittamista kumppaneiden, asiaankuuluvien virastojen ja instituutioiden välillä sekä parannetaan palauttamis- ja takaisinottomenettelyjä lisäämällä ennustettavuutta ja täytäntöönpanokelpoisuutta. Perimmäisenä tavoitteena on hyvin hallittu muuttoliike ja liikkuvuus. Yhteisiin haasteisiin, kuten sääntelemättömän muuttoliikkeen sekä ihmiskaupan ja -salakuljetuksen perimmäisiin syihin, tartutaan aiempaa tehokkaammin.

Inhimillistä ja sosiaalista kehitystä tuetaan kumppanuudella vahvasti. Tavoitteena on puuttua köyhyyteen ja eriarvoisuuteen niin, että ketään ei jätetä. Neuvotteluohjeissa suositellun mukaisesti sopimukseen sisältyy aiempaa vahvempia sitoumuksia sukupuolten tasa-arvon ja sosiaalisen osallisuuden edistämisestä ja sosiaalipalvelujen, kuten koulutuksen ja terveydenhuollon, parantamisesta. Kumppanit tekevät yhteistyötä vastatakseen paremmin elintarviketurvan, nopean väestönkasvun ja maailmanlaajusten terveyskriisien kaltaisiin haasteisiin.

Vuoropuhelu on ollut EU:n ja AKT-järjestön valtioiden suhteiden keskiössä jo vuosia, ja uudella sopimuksella vahvistetaan tätä tärkeää ulottuvuutta säännöllisellä, tasapainoisella, kattavalla ja asiapitoisella kumppanien välisellä vuoropuhelulla kaikilla sopimukseen kuuluvilla aloilla.

Lisäksi sopimus edistää useiden sidosryhmien välistä yhteistyötä, koska siinä tunnustetaan nuorten ja eri kumppanien, kuten paikallisviranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja yksityissektorin, merkitys paremman tulevaisuuden rakentamisessa. Aktiivinen osallistuminen vuoropuhelu- ja yhteistyöprosesseihin samoin kuin yhteiset toimet sopimuksen panemiseksi tehokkaasti täytäntöön ovat avainasemassa.

Kaikki edellä mainitut seikat liittyvät toisiinsa ja ovat tärkeitä suhteidemme viemisessä seuraavalle tasolle. Tästä johtuen alueellisissa pöytäkirjoissa samoin kuin niiden tulkinnassa ja täytäntöönpanossa on aina noudatettava sopimuksen yleisen osan määräyksiä ja periaatteita.

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten välisen kumppanuussopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 217 artiklan yhdessä sen 218 artiklan 6 kohdan a alakohdan ja 8 kohdan toisen alakohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin hyväksynnän,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten välinen kumppanuussopimus, jäljempänä 'sopimus', allekirjoitettiin neuvoston päätöksen [sellaisena kuin se on neuvoston asiakirjassa 8371/23 DCL 1]¹⁰ mukaisesti 15 päivänä marraskuuta 2023 sillä varauksella, että sen tekeminen saatetaan myöhemmin päätökseen.
- (2) Sopimus ilmentää perinteisesti läheisiä suhteita ja jatkuvasti vahvistuvia yhteyksiä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön (AKT-järjestö) jäsenten välillä sekä niiden halua lujittaa ja laajentaa suhteitaan entisestään kunnianhimoisella ja innovatiivisella tavalla. Sopimuksessa määritellään uusiksi EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten väliset suhteet sekä sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien politiikan alojen painopisteet ja työskentelymenetelmät.
- (3) Sopimus olisi hyväksyttävä Euroopan unionin puolesta,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Hyväksytään unionin puolesta Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten välinen kumppanuussopimus, jäljempänä 'sopimus'.

Sopimuksen teksti on liitetty tähän päätökseen.

¹⁰ Neuvoston päätös [sellaisena kuin se on neuvoston asiakirjassa 8371/23 DCL 1], annettu 20 päivänä heinäkuuta 2023, Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden ja Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten välisen kumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta ja sen väliaikaisesta soveltamisesta.

2 artikla

Neuvoston puheenjohtaja nimeää henkilön tai henkilöt, jo(i)lla on valtuudet tallettaa unionin puolesta sopimuksen 98 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu asiakirja, jolla unioni ilmaisee suostumuksensa tulla sopimuksen sitomaksi.

3 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.¹¹

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*

¹¹ Neuvoston pääsihteeristö julkaisee sopimuksen voimaantulopäivän *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.